

Beschouwingen

Managementcursussen: is er belangstelling voor in de klinische chemie?

R. SANDERS*

De commissie PAOKC verzorgt vanaf 1993 een aantal cursussen per jaar met als doelgroep klinisch chemici en artsen klinische chemie. De cursussen worden op klassieke wijze georganiseerd door het geven van lezingen voor een grote groep deelnemers. Momenteel is de commissie PAOKC op zoek naar andere vormen om kennis over te brengen, waaronder workshops en internet. Zo is in april 2000 een meerdaagse workshop voor een kleine groep geïnteresseerden over DNA-technieken georganiseerd. Daarnaast zijn dit jaar een aantal bestaande Amerikaanse scholingsprogramma's op het internet geëvalueerd (1). Los van deze ontwikkelingen heeft de commissie PAOKC de vraag ontvangen of het mogelijk is om nascholing op het terrein van management te organiseren. Om de belangstelling voor nascholing in management te peilen onder de praktiserende klinisch chemici en artsen klinische chemie is in de zomer van 1999 een enquête gehouden onder deze doelgroep. De resultaten van de enquête zullen hier worden besproken.

Resultaten

De enquête is verstuurd via een mailing van de NVKC naar alle leden. In de mailing is aangegeven dat de enquête bedoeld was voor praktiserende artsen klinisch chemie en klinisch chemici. Naast praktiserende klinisch chemici en laboratorium artsen hebben echter ook KCio-ers, corporate members, et cetera een enquête ontvangen. Er werden 102 ingevulde enquêtes ontvangen welke verwerkt zijn. Er vanuitgaande dat al deze respondenten praktiserende klinisch chemici en artsen klinische chemie zijn kan de uiteindelijke respons worden berekend: 102 van de 285 praktiserende klinisch chemici en artsen klinische chemie hebben gereageerd ofwel een respons van 36%. Hiervan gaf 73% aan geïnteresseerd te zijn in een managementcursus, terwijl de resterende 27% geen belangstelling had voor de cursus. Van de niet-geïnteresseerde respondenten gaf 56% als reden aan voldoende kennis te hebben van management of al

eerder managementcursussen te hebben gevolgd (tabel 1). Daarnaast werd als reden aangegeven dat de respondent binnenkort met pensioen gaat of zich momenteel weinig met management bezig houdt. Uit de niet-geïnteresseerde groep hebben 20 van de 28 respondenten (71%) al eerder managementcursussen gevolgd. De cursussen die deze respondenten hebben gevolgd zijn globaal voor de helft georganiseerd door het eigen ziekenhuis (13), daarnaast door derden (13) en 3 van de respondenten hebben de managementcursus voor klinisch chemici in opleiding gevolgd. Eén van cursussen die door derden was georganiseerd betreft de cursus die door de NVKC in de jaren 80 was georganiseerd met dhr. van Brakel als docent. Vier van de respondenten uit deze groep hebben deze cursus gevolgd. Er zijn 2 cursussen die worden aangeraden voor collegae: Lezingen financieel management (Cuppen Consulting, Horst), Integraal management (alleen voor medewerkers Radboud Ziekenhuis Nijmegen). Daarnaast was één van de aanbevelingen niet te lezen en een andere aanbeveling betrof de opmerking dat elke cursus voldoet voor degene die aanleg heeft. Onder de respondenten die wel geïnteresseerd zijn in een cursus management met collega klinisch chemici (73% van de respondenten) is geïnventariseerd wat de inhoud, de duur, het niveau en de kosten van de cursus zouden kunnen zijn. Allereerst is gevraagd welke onderwerpen aan bod zouden moeten komen tijdens de workshop. Daartoe waren 8 keuzemogelijkheden gegeven en ruimte om eigen onderwerpen aan te dragen. Het was mogelijk om meerdere antwoorden aan te kruisen. Negen van de 74 geïnteresseerde respondenten (12%) kruisten daarbij alle mogelijkheden aan.

Tabel 1. Redenen waarom de groep van niet-geïnteresseerde respondenten niet geïnteresseerd zijn in een workshop management

Reden	%
Mijn kennis op het gebied van management is al voldoende	30
Ik heb via andere cursussen voldoende kennis op gedaan	26
Binnenkort wordt er gestopt met het actief uitoefenen van het vak	19
Ik houd mij weinig bezig met management op het laboratorium	14
Andere redenen	12

Laboratorium voor Algemene Klinische Chemie, AMC, Universiteit van Amsterdam

* Namens de commissie PAOKC

Correspondentie: Dr.ir. R. Sanders, Laboratorium voor Algemene Klinische Chemie, AMC, Universiteit van Amsterdam, Meibergdreef 9, 1105 AZ Amsterdam
e-mail: r.sanders@amc.uva.nl

Tabel 2. Onderwerpen die aanbod zouden moeten komen bij een workshop management volgens de groep van geïnteresseerde respondenten.

onderwerp	Aantal
ontwikkelen en uitvoeren van een strategie	51
financieel management	45
personeelsmanagement	40
(situationeel) leidinggeven	39
motiveren van medewerkers	37
juridische achtergronden	29
samenwerken in teamverband	28
voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken	20
andere onderwerpen	16

Tabel 3. Het niveau van de workshop management volgens de groep van geïnteresseerde respondenten.

niveau van de cursus	Aantal
voor de beginnend klinisch chemicus	7
voor de al langer praktiserende klinisch chemicus	23
voor de ervaren klinisch chemicus/ manager (hoofd van een laboratorium)	26
het niveau maakt niet uit, als theorie en praktijk maar met elkaar zijn verbonden	36

De resultaten in tabel 2 laten zien dat de respondenten vooral interesse hebben in het ontwikkelen en uitvoeren van een strategie, financieel management, personeelsmanagement, leidinggeven en het motiveren van medewerkers. Daarnaast konden de respondenten eigen onderwerpen noemen. Onderwerpen die door minimaal 2 respondenten zijn genoemd zijn: coachen, projectmanagement, conflicthantering, time-management en onderhandelen. Daarnaast werden door de respondenten de volgende onderwerpen genoemd: probleemoplossingsmechanismen, communicatie-achtergronden, time-management van medewerkers beïnvloeden, reorganisaties/fusies, ziekenhuisorganisatie (kanteling, clustering), samenwerking van professionals, managen van aanvraagpatronen/-gedrag, niet vrijblijvende samenwerking en fusies tussen laboratoria, communicatie, consultancy, opleiding KCio, schrijven van beleidsplannen, opstellen van een jaarverslag, opstellen van een begroting, samenwerking met kliniek, samenwerking met huisarts, opstelling naar patiënt binnen/buiten ziekenhuis, omgaan met slecht functionerende collega stafleden. Vervolgens werd naar het niveau van de cursus gevraagd. In tabel 3 zijn de antwoorden verzameld. Grofweg de helft (53%) heeft belangstelling voor cursussen voor de al langer praktiserende of de ervaren klinisch chemicus. Anderzijds geeft bijna 40% aan dat het niveau van de cursus niet uitmaakt zolang theorie en praktijk maar op elkaar aansluiten. Op de vraag over de duur van de cursus met daarbij de vraag of er gedurende één periode of meerdere periodes een workshop zou moeten worden georganiseerd werd door 64% van de respondenten een cursusduur van 2-3 dagen als ideaal ervaren. Daarnaast is er een voorkeur de cursus over verschillende periodes te

Tabel 4. Managementcursussen die worden aangeraden aan collegae door de groep van geïnteresseerde respondenten.

Cursus van KCio aanpassen voor KC
Projectmanagement
Young management program, Universiteit Nijenrode, Breukelen (juist kijken buiten het vakgebied levert meerwaarde)
Integrerend management opleiding, Instituut voor organisatie psychologen Groningen,
Financieel management van Adlare
ISBH Hoger management voor gezondheidszorg
VOM, Leiden (12 x 3 dagen)
Training communicatie, interactie en management (KIM) van Harte & Lingsma
Orde (OMS)
Time management
Management effectiviteits analyse

spreiden (64%). De maximale kosten die gemaakt mogen worden van de respondenten zijn zeer verschillend. Een groot deel van de respondenten geeft aan dat de kosten tussen de 300 en 1000 gulden mogen liggen (80%). Een andere grote groep (14%) geeft aan de inschatting moeilijk te kunnen maken aangezien deze afhankelijk is van een groot aantal factoren. Tot slot werd ook aan deze groep respondenten gevraagd of zij al eerder een managementscursus hadden gevolgd en zo ja welke. Van deze groep had 80% al eerder een cursus gevolgd waarvan 35 binnen het eigen ziekenhuis, 26 de cursus voor klinisch chemici in opleiding en 34 door derden georganiseerde cursussen. Uit de laatste groep heeft 1 respondent de managementscursus gevolgd die georganiseerd werd in de jaren 80 door de NVKC. 13 van de respondenten die al eerder een cursus hebben gevolgd geven aan dat deze ook voor collegae zeer interessant zou zijn. Deze cursussen zijn verzameld in tabel 4. Het merendeel van deze cursussen is door derden georganiseerd.

Discussie

Het aantal respondenten is met 36% bijzonder laag. De resultaten van de enquête zijn daarom mogelijk niet representatief voor de gehele doelgroep. Daarnaast bestaat de mogelijkheid gezien de verspreiding van de enquête dat ook KCio-ers hebben gereageerd. Gezien de nadrukkelijke tekst bovenaan de enquête wordt er aangenomen dat alleen praktiserende klinische chemici en artsen klinische chemie gereageerd hebben. De lage respons op de enquête is teleurstellend en verontrustend. Vooral gezien het belang voor management in de beroepsuitoefening voor klinisch chemici en artsen klinische chemie. Als wordt aangenomen dat de niet-respondenten geen interesse hebben in een cursus management dan zouden uiteindelijk 74 leden van de doelgroep interesse hebben in een cursus. Het is voor de commissie PAOKC zeker de moeite waard voor deze (kleine) groep een managementscursus te organiseren. Zou er daarentegen

van uit worden gegaan dat de verdeling in interesse in de groep die niet gereageerd heeft gelijk is als die in de enquête dan zouden uiteindelijk $285 \cdot 73\% = 208$ leden van de doelgroep interesse hebben in een workshop management. Eén van de redenen dat er geen belangstelling zou zijn voor een cursus management zou kunnen zijn dat veel leden van de doelgroep al cursussen hebben gevolgd in management en cursus-moe zijn geworden. Het percentage respondenten die een managementcursus hebben gevolgd zijn in de twee groepen vergelijkbaar (80% van de geïnteresseerde en 71% van de niet-geïnteresseerde). Daaruit blijkt dat het sec volgen van cursussen niet tot gevolg heeft dat er een cursus-moeheid optreedt. Als de commissie PAOKC een cursus gaat organiseren mogen de kosten wat betreft de respondenten tussen de 300 en 1000 gulden per dag liggen. Voor de duur van de cursus heeft men een voorkeur voor 2 tot 3 dagen, het liefst verdeeld over meerdere momenten. De resultaten kunnen echter ook worden opgevat als: per cursus onderdeel mag de cursus 2-3 dagen duren. Als er tot slot wordt gekeken naar de onderwerpen dan blijkt dat de meeste respondenten behoefte hebben aan een breed georiënteerde managementcursus.

Conclusie

Door de commissie PAOKC is een enquête opgesteld om te inventariseren of er voldoende animo is voor een workshop management onder klinisch chemici en artsen klinische chemie. Gezien het belang van management tijdens de beroepsuitoefening is de respons van de enquête met 36% teleurstellend laag. Van de respondenten heeft een groot deel (73%) wel interesse voor een cursus management. Voor de 74 perso-

nen die geïnteresseerd zouden zijn in de workshop is het voor de PAOKC de moeite waard om zo'n workshop te organiseren.

Uit de enquête blijkt dat de cursus maximaal 1000 gulden per dag zou mogen kosten (incl. hotelkosten) en 2 tot 3 dagen kan duren. De meeste respondenten zijn in meerdere onderwerpen geïnteresseerd. De commissie PAOKC stelt zich voor 2 tot 3 cursussen per jaar te organiseren met elk een apart thema dat in 2 dagen wordt behandeld. Belangrijk is om praktijk en theorie op elkaar te laten aansluiten. Het zou aan te bevelen zijn om met een beperkt aantal deelnemers te werken zodat er tijdens de cursus veel geoefend kan worden. Na 3 tot 4 jaar zijn een groot aantal onderwerpen behandeld en zou het eerste onderwerp weer aan bod kunnen komen. Gezien het grote aanbod aan managementcursussen bestaat de voorkeur om een professional deze workshops te laten organiseren.

Inmiddels heeft de commissie PAOKC contact gehad met de commissie die de managementcursus voor de KCio verzorgt om de mogelijkheden van een gezamenlijke operatie na te gaan. Deze blijkt niet haalbaar. De commissie PAOKC kijkt momenteel naar de mogelijkheid om rond bepaalde thema's sprekers uit te nodigen. Tot slot wil de commissie PAOKC alle respondenten bedanken voor het invullen en insturen van de enquête.

Literatuur

1. Goldschmidt HMJ, Smets E, Baumgarten R, Keijzer MH de, Demacker PNM, Wevers RA. Evaluatie van AACC bij- en nascholingscursussen op internet. NTKC 2001; 26: 112-116.